

Home / Archives / Vol. 15 No. 2 (2020): July-December 2020 / Research Articles

Guidelines for the character of graduate of Community Development from the educational standard framework National, Case study a university in the southern region

Daycho Khaenamkhaew

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Chettha Muhamad

Jittima Damrongwattana

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Damrongphan Jaihawwiraphong

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Boonying Pratum

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Keywords: Identity, Community Development Graduates, The National educational standard framework

Make a Submission

Journal Info

Approved by TCI during 2020 - 2024

Indexed in TCI

Editor : **Asst. Prof. Dr. Ruchaneeporn Sriruksa**

Manual

For Author

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.

แนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ
กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้
Guidelines for the identity of community development graduates
from the national educational standard framework,
Case study a university in the southern region

เดโช แขน้ำแก้ว (Daycho Khaenamkhaew)

เชษฐา มุหะหมัด (Chettha Muhamad)

จิตติมา ดำรงวัฒนะ (Jittima Damrongwattana)

ดำรงพันธ์ ใจท้าววีระพงษ์ (Damrongphan Jaihawwiraphong)

บุญยิ่ง ประทุม (Boonying Pratum)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Received: July 24, 2020, Revised: August 23, 2020, Accepted: September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม กับผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 31 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย และเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกตกับผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิตพัฒนาชุมชน และผู้ผลิตบัณฑิต รวมทั้งสิ้น 20 คน เลือกแบบเจาะจงวิเคราะห์และนำเสนอข้อค้นพบ ผลการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติใน 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพลเมืองที่เข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ด้านผู้เรียนรู้อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมอยู่ในระดับมาก และแนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติได้แก่ (1) ผู้เรียนรู้ เน้นฝึกฝนพัฒนาตนเอง และรู้จักบริหารองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในลักษณะ “เรียนรู้ตลอดชีวิต” (2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เน้นรับรู้ปัญหาในชุมชนคิดแก้ไขเป็นระบบ และสร้างสรรค์ในลักษณะ “คิดและสร้างความรู้ใหม่” (3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เน้นประสานความเข้าใจ ยอมรับในความแตกต่าง และมีประชาธิปไตยในลักษณะ “แตกต่าง แต่ไม่แตกแยก” เพื่อความสุขของชุมชน

คำสำคัญ: อัตลักษณ์, บัณฑิตพัฒนาชุมชน, กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ

Abstract

This article aims to study: (1) the identity of community development graduates from the national educational standard framework and (2) identity improvement guidelines. The research was conducted using mixed methods; questionnaires were used to collect data from 31 graduates who are users, community developers and producers. The quantitative data were analyzed using means. Furthermore, qualitative data were collected from interviews and observation records from 20 graduates who are users, community developers and producers. The data were analyzed using descriptive analysis. The findings revealed as follows: the aspect of learners, innovators and citizens in all aspects was at a high level. The aspect with the highest mean was the citizens with high level, next is the learners with high level, and the innovators with high level as well. The guidelines for the identity of graduate of community development from the national educational standard framework:

(1) Learners focus on self-development training, and knowledge management (“lifelong learning”).

(2) Innovation co-creator focus on problems awareness, systematic thinking, and be creative (“Think and create new knowledge”) (3) Active citizen focus on mutual understanding, accepting differences, and democracy (“different, but not split”) for the happiness of the community.

Keywords: Identity, Community Development Graduates, The National educational standard framework

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานของสังคม เพราะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนในทุก ๆ สาขาอาชีพ ให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการต่าง ๆ นำความรู้นั้นมาใช้ในการดำรงชีวิต และการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาวทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ (พอพันธ์ สุทธิวัฒน์ และคณะ, 2562) เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของภาคใต้ที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาองค์ความรู้สู่สากลบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (University in the southern region, 2015) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนและการผลิตบัณฑิตพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างนักพัฒนาชุมชนเพื่อตอบสนองตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต หรือผู้ประกอบการ เพื่อให้บัณฑิตสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องสถานการณ์ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อก้าวสู่การทำงานในลักษณะ นวัตกรรมทางสังคมผ่านการทำงานด้านการพัฒนาชุมชนในฐานะบัณฑิตพัฒนาชุมชน (Department Executive director of Community Development, 2017) ที่มีความรู้ ทักษะที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน มีทักษะการติดต่อสื่อสาร มีทักษะการเป็นผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม มีทัศนคติที่ดี และมีจิต

สาธารณะ (เดโช แชน้ำแก้ว, 2560) รวมถึงพร้อมด้วยความรู้ด้านวิชาการ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ชยันพากเพียร อดทน หาคำรู้อย่างต่อเนื่อง และมองเห็นประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน มีหัวใจพัฒนาและยึดหลักความถูกต้อง เข้าใจถึงสภาพปัญหาของชุมชนที่แท้จริงรับฟังปัญหาจากคนใน ชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น และส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านอนุรักษ์ ประเพณีของชุมชน (Sangsakun, 2016; Thongkhamphan, Kritsanaphuti & Kaowkahan, 2018)

สำหรับบัณฑิตพัฒนาชุมชนที่ออกไปประกอบวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งประกอบด้วย (1) ด้านผู้เรียนรู้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตรู้เท่าทัน ปรับตัว และยืดหยุ่น สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลก ดิจิทัล และอนาคตได้มีปัญญา รู้คิด มีภาวะผู้นำ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะเพื่อความมั่นคง และคุณภาพ ชีวิตที่ดีของตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ (2) ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมมีทักษะคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และ แก้ปัญหาใฝ่ใจ ตระหนักรู้ และร่วมแก้ปัญหาสังคม มีความรู้หลายศาสตร์สามารถบูรณาการข้ามศาสตร์แสดงแนวคิดและ ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ และ (3) ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง ที่ ยอมรับให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถที่ถูกต้อง กล้าหักท้วงการกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ท่ามกลางความแตกต่างและหลากหลายเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืนยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และวิถีประชาธิปไตยของชาติไทย สามารถแสดงออกและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อขจัดความขัดแย้งและสร้าง สันติสุขทั้งในสังคมไทย และประชาคมโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ดั่งงานวิจัย ของสุธิดา ทองคำ และคณะ (2562) ที่สรุปว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเรียนรู้ ฉลาดรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$), ด้านสร้างสรรค์ นวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) และด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$) งานวิจัยนี้สามารถ เทียบเคียงข้อค้นพบได้ในลักษณะ “ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง” ที่สะท้อนจากสถาน ประกอบการณ์ หรือหน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้ ตอบสนองตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตเพื่อให้บัณฑิตสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ สถานการณ์จริงในชุมชน (Phumkokrux et al., 2016)

จากความสำคัญข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “แนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตาม กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้” ภายใต้คำถามการวิจัยว่า อัตลักษณ์ บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นอย่างไรและมีแนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนา ชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างไร เป็นการศึกษาเพื่อยืนยันข้อมูลอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตาม กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เกิดขึ้น โดยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะช่วยให้เข้าถึงข้อมูลที่จะนำมาสู่ ผลการวิจัยที่ดี กลายเป็นงานศึกษาแรก ๆ หรืองานตั้งต้นที่ศึกษาในเขตภาคใต้ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ใน การนำผลการวิจัยมาพัฒนาบัณฑิตพัฒนาชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การทำงานในชุมชนปัจจุบัน

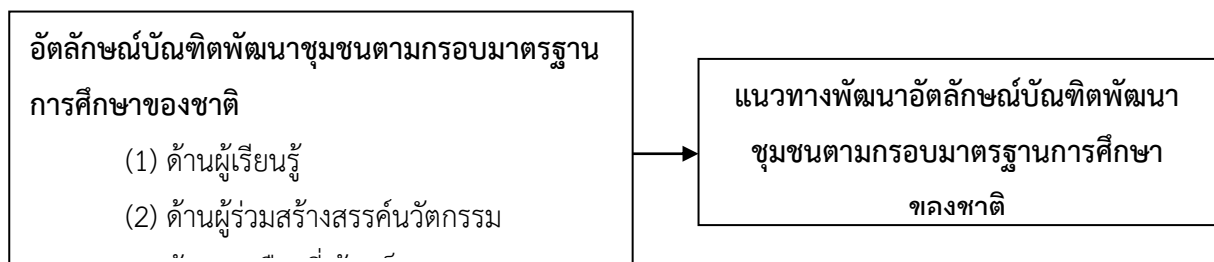
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาแนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561) รายละเอียด ได้แก่ (1) ด้านผู้เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้เท่าทัน ปรับตัว และยืดหยุ่น เผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล และอนาคตได้ มีปัญญา รู้คิด มีภาวะผู้นำ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะเพื่อความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ (2) ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา ใส่ใจ ตระหนักรู้ และร่วมแก้ปัญหาสังคม มีความรู้หลายศาสตร์สามารถบูรณาการข้ามศาสตร์แสดงแนวคิดและร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติได้ และ (3) ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง ที่ยอมรับให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถที่ถูกต้อง กล้าทักท้วงการกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ท่ามกลางความแตกต่างและหลากหลายเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืน ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และวิถีประชาธิปไตยของชาติไทย สามารถแสดงออกและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อขจัดความขัดแย้งและสร้างสันติสุขทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Method) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลที่ละเอียด หรือข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง (Makmee, 2016)

การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 33 คน ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน ระหว่างปี 2561-2562 เท่านั้น (Office of Academic Promotion and Registration, 2018)

2. เครื่องมือ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากจากหนังสือ เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ

ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งของผู้ใช้บัณฑิตในหน่วยงาน และลักษณะหน่วยงาน เป็นคำถามให้เลือกตอบ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้แก่ (1) ด้านผู้เรียนรู้ (2) ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ (3) ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และการแปลความของคะแนนเฉลี่ย (Boonmak et al., 2017) จากนั้นตรวจสอบเนื้อหา ภาษา สำนวนและปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC : Index of item objective) ได้ค่าความตรงเท่ากับ 0.80 ตรวจสอบอีกครั้ง และดำเนินการทดสอบเครื่องมือ (Try-out) จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.72 (Boonmak et al., 2017) และไม่ต่ำกว่า 0.7 สามารถใช้เก็บข้อมูลได้ (दनัย ปัตตพงศ์, 2558) นำแบบสอบถามตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง และจัดพิมพ์แจกจ่ายไปยังกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุเคราะห์หนังสือราชการเพื่อเก็บข้อมูลจากคณะ ฯ และส่งแบบสอบถามไปยังผู้ใช้บัณฑิตโดยตรงผ่านช่องทางจดหมาย ทางไลน์ และทาง Face book เก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากแจกจ่ายแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 31 ชุด ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติในด้าน (1) ด้านผู้เรียนรู้ (2) ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ (3) ด้านพลเมืองที่เข้มแข็งจากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติพรรณนาเพื่อหาค่าเฉลี่ย และนำเสนอโดยใช้ตารางประกอบคำอธิบาย

การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน คือ (1) กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ได้แก่ หน่วยงานและสถานประกอบการต่าง ๆ ที่รับบัณฑิตพัฒนาชุมชนเข้าทำงานในระหว่างปี 2561-2562 และทำงานร่วมกันมาไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 12 คน (2) กลุ่มบัณฑิตพัฒนาชุมชน ได้แก่ บัณฑิตที่จบการศึกษาจากสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วยบัณฑิตพัฒนาชุมชนที่จบการศึกษาในระหว่างปี 2561-2562 และทำงานมาไม่น้อยกว่า 1 ปี และบัณฑิตพัฒนาชุมชน (ศิษย์เก่า) ที่ทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปีหลังจบการศึกษา จำนวน 6 คน และ (3) กลุ่มผู้ผลิตบัณฑิต ได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรฯ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน และเกี่ยวข้องกับภาวการณ์มีงานทำของบัณฑิต จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือ คือ (1) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้แก่ (1) ด้านผู้เรียนรู้ (2) ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ (3) ด้านพลเมืองที่เข้มแข็งกับกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต กลุ่มบัณฑิต และกลุ่มผู้ผลิตบัณฑิต เป็นแบบในการถามกับผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะยืดหยุ่นและถามไปตามแบบสัมภาษณ์ สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลได้ง่าย และสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่สร้างไว้ นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองเก็บข้อมูล ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้สัมภาษณ์ต่อไป (2) แบบบันทึกการสังเกต ใช้แบบบันทึกการสังเกตในการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มบัณฑิตพัฒนาชุมชนและผู้ใช้บัณฑิตที่ทำกิจกรรม เช่น การปฏิบัติงานในชุมชนของบัณฑิตพัฒนาชุมชน และการสังเกตแบบไม่มีส่วน

ร่วมกับกลุ่มบัณฑิตพัฒนาชุมชน เช่น การประสานงาน การประชุม และการลงพื้นที่ โดยผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่วงนอกไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะติดต่อเป็นการส่วนตัวก่อนเพื่ออธิบายถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ และเวลาที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์โดยประมาณเพื่อขอความร่วมมือ พร้อมทั้งแนบเอกสารข้อมูลสำหรับเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์ และนัดวันที่จะทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาจากมหาวิทยาลัยฯ และนำหนังสือขออนุญาตไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยฯ ไปยังกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต และกลุ่มผู้ผลิตบัณฑิตเพื่อสัมภาษณ์ พร้อมทั้งบันทึกการสังเกต และหากประเด็นใดที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ประสงค์ให้ข้อมูลก็จะไม่บันทึกตามความประสงค์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติในด้านผู้เรียนรู้ ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง วิเคราะห์สาระสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำเสนอข้อค้นพบโดยการพรรณนา

ผลการวิจัย

1. อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยรวม

อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชน ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยรวมทุกด้าน	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{x}$	แปลผล
ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง	4.49	มาก
ด้านผู้เรียนรู้	4.22	มาก
ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม	4.06	มาก
รวม	4.26	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.49$) รองลงมา คือ ด้านผู้เรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.22$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.06$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านผู้เรียนรู้

อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชน ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านผู้เรียนรู้	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{x}$	แปลผล
มีปัญหา รู้คิด มีภาวะผู้นำ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะเพื่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเอง ครอบครัว และสังคมได้	4.39	มาก
มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.23	มาก
รู้เท่าทัน ปรับตัว และยืดหยุ่น สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลและอนาคตได้	4.03	มาก
รวม	4.26	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านผู้เรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีปัญหา รู้คิด มีภาวะผู้นำ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะเพื่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$) รองลงมาคือ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รู้เท่าทัน ปรับตัว และยืดหยุ่น สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล และอนาคตได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ของชาติ ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{x}$	แปลผล
มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา	4.29	มาก
มีความรู้หลายศาสตร์ สามารถบูรณาการข้ามศาสตร์แสดงแนวคิด และร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติได้	4.07	มาก
ใส่ใจ ตระหนักรู้ และร่วมแก้ปัญหาสังคม	3.84	มาก
รวม	4.06	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$) รองลงมาคือ มีความรู้หลายศาสตร์ สามารถบูรณาการข้ามศาสตร์แสดงแนวคิดและร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ใส่ใจ ตระหนักรู้ และร่วมแก้ปัญหาสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง

อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ของชาติ ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	แปลผล
สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความแตกต่างและหลากหลายเพื่อ สร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืน	4.61	มากที่สุด
ยอมรับให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถที่ถูกต้อง กล้าท้าทายการกระทำ ในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	4.55	มากที่สุด
ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และวิถีประชาธิปไตยของชาติ ไทย สามารถแสดงออกและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อขจัดความ ขัดแย้งและสร้างสันติสุขทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก	4.32	มาก
รวม	4.49	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่ออัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความแตกต่างและหลากหลายเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา คือ ยอมรับให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถที่ถูกต้อง กล้าท้าทายการกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และวิถีประชาธิปไตยของชาติไทย สามารถแสดงออกและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อขจัดความขัดแย้งและสร้างสันติสุขทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$)

2. แนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ ผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ควรหาความรู้และประสบการณ์มากขึ้นกว่านี้ในภาวการณ์ทำงาน ต้องมีความมุ่งมั่นที่จะฝึกฝน และเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นมืออาชีพ ตลอดจนการทำงานอย่างตั้งใจ รู้จักบริหารองค์ความรู้ในงานธุรการ และงานทางการเงินให้ถูกต้องและชัดเจน พร้อมทั้งพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในลักษณะ “เรียนรู้ตลอดชีวิต” เพื่อความสำเร็จเพื่อเป็นแนวปฏิบัติต่อไป

2.2 ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า ควรรับรู้ข้อบกพร่องและปัญหาในชุมชน คิดวิเคราะห์และหาวิธีการทำงานแบบใหม่ ๆ เพื่อทำงานอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงแก้ไขและสร้างสรรค์ในลักษณะ “การ

สร้างความรู้ใหม่” คุุประสพการณ์สู่การแก้ปัญหาในการทำงาน หรือเพื่อแก้ปัญหาให้กับชุมชน เพื่อการดำเนินงานพัฒนาให้ก้าวต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง ผลการวิจัยพบว่า ควรประสานการทำงานโดยความร่วมมือทุกภาคส่วน ร่วมกันเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ยอมรับในความแตกต่างอย่างเข้าใจตามระบบประชาธิปไตยในลักษณะ “แตกต่าง แต่ไม่แตกแยก” ด้วยความสนใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายและมีความรับผิดชอบในงานที่ทำอย่างเต็มความสามารถ เพื่อบรรลุเป้าหมายด้วยความสุขเพื่อการพัฒนาชุมชนให้ดี ยิ่งขึ้นไป

การอภิปรายผล

1. อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ สามารถการอภิปรายผล ดังนี้

1.1 โดยรวมทุกด้าน ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธิดา ทองคำ และคณะ (2562) เรื่อง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่สรุปว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นการแสดงถึงอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติได้ ซึ่งบัณฑิตสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตได้เป็นอย่างดี เทียบเคียงได้ในลักษณะ “ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง” ที่สะท้อนจากหน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ตอบสนองตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต และสอดคล้องกับการทำงานจริงในชุมชน

1.2 ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพชัย สิทธิ, เซษฐภูมิ วรรณไพศาล และ จารุณี มณีกุล (2563) เรื่อง การจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่อง แม่สอดศึกษา เพื่อส่งเสริมพลเมืองเข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สรุปว่า คุณลักษณะพลเมืองเข้มแข็งของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.64$) เป็นจุดเด่นที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความแตกต่างและหลากหลายเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืน และสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้วิถีประชาธิปไตยในสังคมไทยในสังคมโลก ซึ่งเทียบเคียงได้ในลักษณะ “พลเมืองที่เข้มแข็ง” เพื่อขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งยั่งยืนได้

1.3 ด้านผู้เรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุจโรจน์ แก้วอุไร และ ชโรชนีัย ชัยมินทร์ (2562) เรื่อง พื้นที่การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ที่สรุปว่า การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน แต่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและแหล่งความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ผู้วิจัยเห็นว่า การหาความรู้เปลี่ยนไปจากการถ่ายโอนความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน แต่ได้ปรับเปลี่ยนเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่สามารถเทียบเคียงได้ในลักษณะ “ผู้เรียนรู้” ที่ได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับชุมชน สร้างช่องทางการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชุมชน สังคม และโลกในปัจจุบัน

1.4 ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เนื่องจากทักษะการคิดวิเคราะห์ คิด

สร้างสรรค์และแก้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาสังคม ต้องมีความรู้หลายศาสตร์สามารถบูรณาการข้ามศาสตร์ และร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิไลพรรณ ตาวิชกุล และ เกรียงไกรยศ พันธุ์ไทย (2560) เรื่อง กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อสร้างองค์การนวัตกรรม ที่สรุปว่า การจัดการความรู้ที่มีอยู่เพื่อนำมาต่อยอดสร้างนวัตกรรมในการขับเคลื่อนชุมชน ซึ่งนวัตกรรมต้องอาศัยการผสมผสานความรู้ นำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมามาทำการวิเคราะห์ ซึ่งเทียบเคียงได้ในลักษณะ “ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม” ที่สามารถบูรณาการความรู้ใหม่กับประสบการณ์อย่างสร้างสรรค์ได้ ขับเคลื่อนนวัตกรรม และวิธีการใหม่ ๆ โดยแนวคิดแบบร่วมมือ

2. แนวทางพัฒนาอัตลักษณ์บัณฑิตพัฒนาชุมชนตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ สามารถการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า สร้างความรู้และประสบการณ์มากขึ้น มุ่งมั่นที่จะฝึกฝน และเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นมืออาชีพอย่างตั้งใจ รู้จักบริหารองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในลักษณะต้องมี “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอับดุลเลาะ เจ๊ะหลง และ จิรัชยา เจียวักก (2563) เรื่อง การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในมนุษย์ ที่สรุปว่า มนุษย์เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เป็นผลจากที่มนุษย์ตีความให้คุณค่า และให้ความหมายต่อประสบการณ์ของตนเองสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการทำงานเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้บ่งชี้ได้ว่า บัณฑิตพัฒนาชุมชนที่ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อประสบการณ์ที่มีคุณค่า และเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิตหรือการทำงานร่วมกับชุมชนได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

2.2 ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า ควรรับรู้ปัญหาในชุมชน คิดวิเคราะห์และหาวิธีการทำงานแบบใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบ ปรับปรุงแก้ไขและสร้างสรรค์ในลักษณะ “การสร้างความรู้ใหม่” เพื่อการดำเนินงานพัฒนาให้ก้าวต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์ศรี สิมสินธุ์, ภูษิต บุญทองเถิง และ ทศนีย์ นาคุณทรง (2559) เรื่อง นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สรุปว่า การสร้างกระบวนการการเรียนรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เกิดความตระหนักในการเรียนรู้ ยอมรับการเรียนรู้ใหม่ จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะการดำเนินชีวิต ซึ่งเทียบเคียงได้ในลักษณะ “การสร้างความรู้ใหม่” โดยเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้างนวัตกรรมในชุมชน ซึ่งเป็นหลักการทำงานเช่นเดียวกับบัณฑิตพัฒนาชุมชน คือ การคิดเพื่อแก้ไขปัญหาในเชิงบวก เพื่อเป็นแนวทางสร้างการพึ่งพาตนเองของชุมชนได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

2.3 ด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง ผลการวิจัยพบว่า การประสานการทำงานโดยความร่วมมือทุกภาคส่วนยอมรับในความแตกต่างอย่างเข้าใจตามระบบประชาธิปไตยในลักษณะ “แตกต่าง แต่ไม่แตกแยก” เพื่อความสุขในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย ศิริญาณ และ ชัยรัตน์ มาสอน (2561) เรื่อง การพัฒนาพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21 ที่สรุปว่า การพัฒนาพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย คือ รับผิดชอบตัวเองและพึ่งตัวเองได้ เคารพหลักความเสมอภาค และสิทธิของผู้อื่น เคารพกติกา รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม และเคารพความแตกต่าง บ่งชี้ถึงความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ และชี้ให้เห็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผลการศึกษาด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมมีผลเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงควรส่งเสริมให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ได้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา

ชุมชนโดยบูรณาการความรู้หลายศาสตร์เพื่อแสดงแนวคิดและร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าเพื่อส่วนรวมสร้างคุณค่าในตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- เดโช แชน้ำแก้ว. (2560). *การพัฒนาตนในงานพัฒนาชุมชน*. นครศรีธรรมราช: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- จันทร์ศรี สิมสินธุ์, ภูษิต บุญทองเถิง และ ทศนีย์ นาคคุณทรง. (2559). นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1), 83-94.
- दनัย ปัตตพงษ์. (2558). *เอกสารวิชาการด้านศาสตร์การวิจัย และสถิติประยุกต์*. ค้นคืนจาก <http://it.nation.ac.th/faculty/danai/download/statistics%20talks7.pdf?fbclid=IwAR0MHhon>.
- นพชัย สิทธิ, เชษฐภูมิ วรรณไพศาล และ จารุณี มณีกุล. (2563). การจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่อง แม่สอดศึกษา เพื่อส่งเสริมพลเมืองเข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(1), 96-108.
- พอพันธ์ สุทธิวิวัฒน์ และคณะ. (2562). การศึกษาระดับพัฒนาการของผลการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยใช้รูปแบบการสอนในกลุ่มวิชาที่เน้นการบรรยายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 10(2), 295-304.
- รุจโรจน์ แก้วอุไร และ โชโรชนี๋ ชัยมินทร์. (2562). พื้นที่การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(4), 366-378.
- วัฒน์ชัย ศิริญาณ และ ชัยรัตน์ มาสอน. (2561). การพัฒนาพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21. *มนุษย์สังคม (มมส.)*, 16(1), 155-182.
- วิไลพรรณ ตาริชกุล และ เกรียงไกรยศ พันธุ์ไทย. (2560). กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อสร้างองค์การนวัตกรรม. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 8(2), 271-279.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพมหานคร : กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุธิดา ทองคำ และคณะ. (2562). *คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. ค้นคืนจาก <https://app.gs.kku.ac.th/images/img/support/grc2020/pdfpresent//HDO1.pdf>.
- อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง และ จิรัชยา เจียวก๊ก. (2563). การถอดบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในมนุษย์. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 14(2), 241-250.
- Boonmak, S., et al. (2017). *Research Methodology in Social Sciences*. Songkhla : Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University.

- Department Executive director of Community Development. (2017). *Bachelor of Arts Program in The Community Development at 2017*. Nakhon Si Thammarat: Faculty of Humanities and Social Sciences.
- Makmee, P. (2016). Research Design for Mixed Method Research. *Journal of the Association of Researchers*, 21(2), 19-31.
- Office of Academic Promotion and Registration. (2018). *Report the number of students registering and student status*. Nakhon Si Thammarat: Office of Academic Promotion and Registration.
- Phumkokrux, S., et al. (2016). Desired Characteristics of Graduates from Faculty of Nursing, Chiang Mai University as Perceived by their Supervisors/ Employers. *Nursing Journal*, 43 (Special), 151-161.
- Sangsakun, P. (2016). Desirable characteristics of local leaders in Thung Lan Subdistrict Municipality, Khlong Hoi Khong District, Songkhla Province. *Journal of Education Thaksin University*, 16(1), 144-152.
- Thongkhamphan, C., Kritsanaphuti, W., & Kaowkahan, L. (2018). Opinions towards Identity of Public Administration Graduate of North Eastern University, KhonKaen Province. *UMT-POLY Journal*, 15(2), 97-110.
- University in the southern region. (2015). *Philosophy Vision and Mission*. Retrieved from <https://www.nstru.ac.th/en/page/history>.